

en de debet- en creditaftboekingen van koers- en andere verschillen. De lijst wordt op haar juistheid gecontroleerd met de debiteurenadministratie. De som der debettellingen moet aansluiten bij het aanvangssaldo vermeerderd met de som der leveringen volgens de verkoopadministratie, en dus met de telling van de debetzijde der Debiteurenrekening in het grootboek. De som der creditellingen moet kloppen met het totaal der ontvangsten volgens bank-, giro- en kasboeken, vermeerderd met afboekingen via een memoriaal, dus met de creditelling van de Debiteurenrekening van het grootboek.

Waar de zoo dringend noodige „voorraadadministratie in geldswaarde” wordt bijgehouden moet ook de som der afboekingen wegens levering aan debiteuren uit deze magazijnboekhouding stemmen met het totaal op de debiteurenrekening verantwoord.

Elk saldo wordt afzonderlijk geanalyseerd om te zien of het bestaat uit het totaal van de laatste leveringen en verder of de oudste openstaande post valt binnen den crediettermijn van den desbetreffenden debiteur en voor zoover dat al mogelijk is op den datum dezer controle, wordt gecontroleerd of en in hoeverre in het nieuwe jaar betaling heeft plaats gehad.

Alle afwijkingen van de regelmaat worden met den leider der verkoopafdeeling besproken en de ontvangen inlichtingen zoo mogelijk aan correspondentie getoetst, en nog niet in het nieuwe jaar als ontvangen verantwoorde posten worden met de expeditie verantwoording vergeleken, ten einde zekerheid te verkrijgen, dat deze zendingen werkelijk aan die adressen verzonden zijn.

In groote lijnen, zonder op details of voorkomende afwijkingen in te gaan, is dit wel het volledige bestaande controlesysteem. Wanneer dit alles is gedaan en overeenstemming is verkregen, zal de accountant normaal met gerustheid zijn handteekening kunnen geven, althans voor zoover de post „Debiteuren” betreft.

Afgezien nu van een vervalsching van alles, door middel van een groot opgezette samenzwering met buitenstaanders, zooals onlangs in de Vereenigde Staten moet zijn voorgekomen, waar millioenen dollars verdwenen zijn, en waarover het strafproces nog niet is afgeloopen, wil ik toch de vraag onder de oogen zien, „of de accountant het werkelijk zonder saldobiljetten kan stellen.

Stel het volgende geval. De leider van de verkoopafdeeling krijgt van den directeur toestemming om voor een paar debiteuren, regelmatige maandelijksche koopers voor belangrijke bedragen, de crediettermijn van drie op zes maanden te brengen. Het zijn, maar dat weet de accountant niet, en kan hij ook niet weten, een paar relaties, die hij zelf bezoekt om de verkoopen tot stand te brengen en die aan hemzelf betalen tegen overgaaf van een kwitantie. Hij stort dan het geld ter plaatse op de postgirorekening van de zaak. Hij vertelt den client niets van de credietverlenging, en nu heeft hij drie maanden tijd om de geïncasseerde bedragen te verantwoorden uit de ontvangsten, die hij dan zal krijgen. Alles loopt nu administratief normaal. De betalingen komen regelmatig na zes maanden in, en de accountant heeft geen reden tot argwaan. En toch wordt er met flinke bedragen „gesleept.”

Dit hypothetische geval is met andere uit te breiden. Hoe vaak wordt nog niet door reizigers onderweg geïncasseerd, of worden posten op de graanbeurs bijv. of op provinciale beurzen in contanten vereffend. In al die gevallen kan sleep voor langere of kortere termijn voorkomen, terwijl administratief alles zoo loopt, dat geen reden tot argwaan bestaat. Op den duur loopen die fraudes natuurlijk altijd spaak, maar het is niet ondenkbaar, dat de accountant al een debiteuren-

saldo op een jaarbalans of tusschentijdsche balans heeft goedgekeurd, hoewel op een of andere wijze gesleept is.

Bestond de gewoonte om via den accountant gespecificeerde saldobiljetten aan de afnemers te zenden, met verzoek hun accoordbevinding aan hem in te zenden, dan zou een dergelijke fraude onmiddellijk ontdekt worden en het is daarom de vraag of de accountants van dit controlemiddel niet meer of liever niet steeds gebruik moeten maken. Er zijn natuurlijk bezwaren. Het verzenden van saldobiljetten met gespecificeerd saldo is een tijdroovend en kostbaar werk. De leveranciers hebben de vrees, dat goede klanten het ontvangen van een saldobillet als een aanmaning om te betalen zullen opvatten, en boos zullen worden. Afgezien daarvan, dat dit gevaar bij algemeene invoering van het systeem natuurlijk zal verdwijnen, kan het ook ondervangen worden, door een duidelijke clause op het saldobillet, dat geen aanmaning tot betaling bedoeld is, maar dat het verzenden van het billet uitsluitend als een controlemaatregel moet worden gezien.

Blijven natuurlijk de kosten. De werktijd van de rekening-courantboekhouders wordt extra zwaar in beslag genomen; papier, enveloppen (ook voor terugzending) en porto vormen samen een bedrag. Maar aan den anderen kant wordt de accountantscontrole er wellicht door vereenvoudigd, zoodat daarop wellicht eenige besparing mogelijk is, wanneer echter een mogelijkheid van fraude door den omschreven maatregel wordt afgesloten, dan is dat toch ook een opoffering waard.

Een feit is, dat na het ontdekken van de groote fraude in de Vereenigde Staten van een groot aantal ondernemingen een aandrang op de Amerikaansche accountants is uitgegaan, om met hun medewerking tot verzending van saldobiljetten over te gaan. En dat dezen het standpunt innemen, dat het direct ontvangen van de debiteuren van geteekende saldobiljetten sterk toe te juichen is.

Het komt mij dan ook voor, dat deze maatregel in onze kringen ernstig overwogen, resp. ingevoerd moet worden.

G. H.

DE TUCHTRECHTSPRAAK EN HET ONTWERP WETTELIJKE REGELING VAN HET ACCOUNTANTSWEZEN

Als inleidende opmerking zou ik willen vaststellen, dat het wetsontwerp noch de bevoegdheid tot uitoefening van het accountantsberoep beperkt, noch bezwaren in den weg legt aan het voortbestaan van bestaande of aan het in het leven roepen van nieuwe vereenigingen van accountants met een eigen tuchtrecht. Het ontwerp verbiedt niet dat registeraccountants, naast het Instituut waarvan zij lid zijn, een of meer speciale accountantsvereenigingen vormen, welke een eigen tuchtrecht hebben.

Het ontwerp roept alleen een nieuwe vereeniging van accountants in het leven, genaamd „Nederlandsch Instituut van Registeraccountants”, welke zich van de bestaande vereenigingen van beroepsgenooten onderscheidt door een geregelde vorming van haar leden, en welke met de bestaande vereenigingen van accountants gemeen heeft dat zij beoogt toe te zien, dat de leden hun beroep uitoefenen zooals goede accountants betaamt en dat tekortkomingen worden gestraft.

Niet minder dan 24 van de 86 Artikelen van het Wetsontwerp handelen over Toezicht en Tucht, een onderwerp, dat door de Overheid is geregeld ook in andere gevallen, waarin een vrij beroep wordt uitgeoefend (advocaten, geneeskundigen, octrooigemachtigden).

Sinds lang is door beroeps- en bedrijfsgenooten, die hun beroep of bedrijf in vereenigingsverband uitoefenen, tuchtrechtspraak in eigen kring als een behoefte gevoeld en geregeld.

Als voorbeelden dienen: de tuchtrechtspraak door vereenigingen van accountants, sedert de oprichting van het Bureau van Verificatie, Arbitrage en Administratieve Contrôle" in 1893, de tuchtrechtspraak van de Vereeniging voor den Effectenhandel (1876) en de tuchtrechtspraak van de Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunst (1892), welke is blijven bestaan ook nadat ingevolge de wet van 2 Juli 1928 S. 222 een tuchtrecht voor geneeskundigen van overheidswege was ingevoerd.

Tuchtrechtspraak is echter reeds veel ouder, men denke hierbij aan kerkgenootschappen, gilden, universiteiten.

Toezicht op bekwaamheid en zekere selectie bij de toelating tot den kring van beroeps- en bedrijfsgenooten bleken zonder tuchtrecht nergens voldoende om ongewenschte praktijken bij de uitoefening van het beroep of bedrijf te weren.

De regelingen van de uitoefening van tuchtrecht vertoonen uit den aard der zaak veelal een vrij sterke overeenkomst, zoowel wat betreft de instanties met de uitoefening van het tuchtrecht belast, als wat betreft de tuchtmaatregelen (straffen) en de tuchtrechtprocedure.

Hier moge dus volstaan worden met enkele opmerkingen van meer algemeene strekking en zal niet getracht worden een korte commentaar te leveren op de artikelen van het Ontwerp.

In het aanhangige ontwerp en de M. v. T. vindt men de termen *toezicht* en *tucht* naast elkaar genoemd.

Hetzelfde vindt men in het Reglement van orde en discipline voor de Advocaten en Procureurs. Volgens art. 30.3 van dat Reglement houdt de Raad van toezicht en discipline *toezicht* en volgens art. 30.4 weert en beteugelt hij misbruiken door het opleggen van *straffen*.

Het Reglement voor de Octrooigemachtigden belast den Raad van Toezicht met *toezicht* en laat dezen Raad *optreden* in geval een gemachtigde zich in strijd met zijn plicht of onwaardig gedraagt.

Van *toezicht* wordt daarentegen niet gesproken in het Reglement voor het medisch tuchtrecht en ook niet in de Statuten en Reglementen van het N.I.v.A., van de Vereeniging voor den Effectenhandel en van de Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunst.

De vraag mag gesteld worden wat bedoeld is met *toezicht* waar aan een Raad naast tucht ook toezicht wordt opgedragen. Hierbij is in het oog te houden, dat de wet den Raden van Tucht niet slechts bevoegdheid geeft toezicht te houden doch aan hen het houden van toezicht opdraagt.

Onder een bij de wet als taak opgedragen toezicht kan moeilijk iets anders verstaan worden dan eene opzettelijke, doelbewuste, doorlopende controle op de handelingen van hen, op wie toezicht moet worden gehouden.

Toezicht bestaat niet in het toevallig ontdekken wat niet deugt, doch moet de, practisch gesproken, grootst mogelijke zekerheid geven, dat fouten, welke bestaan, zoo spoedig mogelijk worden ontdekt en dat, indien het uitgeoefend toezicht geen fouten ontdekt heeft, deze zoo goed als zeker niet aanwezig zijn.

Toezicht dient ter opzettelijke opsporing van al wat verkeerd is.

Bij het ontbreken van toezicht kunnen verkeerdheden wel ontdekt worden, doch die ontdekking is dan niet te danken aan *toezicht* doch aan *toeval*.

Het uitoefenen van een doeltreffend toezicht op de beroepsuitoefening van accountants, advocaten en geneeskundigen is echter uiterst moeilijk.

Waar men tot het instellen van een doeltreffend toezicht door Raden van Tucht geen kans ziet, doet men beter ook niet den schijn van toezicht te laten bestaan door aan de Ra-

den als taak naast tuchtrechtspraak over — ook toezicht op de beroepsgenooten op te dragen.

Wellicht zou bij toezicht houden ook gedacht kunnen worden aan *leiding geven aan* — en *bevorderen van* eene behoorlijke beroepsuitoefening in den zin waarin men dat woord gebruikt als men spreekt van het toezicht houden op het huiswerk van schoolkinderen.

Aldus opgevat zou de aan de Raden van Toezicht opgedragen taak toezicht te houden op een behoorlijke beroepsuitoefening geacht kunnen worden te omvatten den plicht tot het geven van voorschriften, in de verwachting dat deze in acht genomen zullen worden door hen, die onder het toezicht vallen.

Betwijfeld mag echter worden of men er aldus toe mag komen in de taak van de Raden van Tucht om toezicht te houden, begrepen te achten de bevoegdheid regelend (wetgevend) op te treden, met dien verstande dat de Raden van Tucht bij niet inachtneming van door hen zelf gegeven voorschriften tot taak hebben disciplinair te straffen.

Het ontwerp en de M. v. T. bevatten, evenmin als het in de M. v. T. aangehaalde ontwerp van 1926 van de drie accountantsverenigingen, eenige aanduiding, dat onder het houden van toezicht begrepen zou zijn de plicht of bevoegdheid tot het geven van door de registeraccountants in acht te nemen voorschriften.

Integendeel blijkt uit de als bijlage van het Ontwerp opgenomen Statuten van het Instituut dat de regelende (wetgevende) bevoegdheid in het Instituut niet bij de Raden van Tucht doch bij de Algemeene vergadering berust, behoudens goedkeuring van den Raad van Beheer. Art. 6 der Wet draagt het vaststellen van een Reglement van Arbeid op aan het Instituut.

In de toelichting bij het Nieuwe Reglement van de orde en discipline voor de advocaten en procureurs (1929) wordt gesproken van „het algemeen toezicht in eerste instantie". Het is duidelijk dat de woorden „het algemeen toezicht" hier ten onrechte zijn gebezigd in plaats van de *tuchtrechtspraak in eerste instantie*.

Waarin dan echter naast de tuchtrechtspraak het toezicht bestaat, blijkt ook hier niet.

Aldus blijft een open vraag wat de ontwerper van de wet zich precies heeft voorgesteld, toen hij aan de Raden van Tucht niet alleen tuchtrechtspraak opdroeg, doch hen tevens in het algemeen belastte met het *toezicht* op de registeraccountants.

Wat onder de uitoefening van het *tuchtrecht* te verstaan is, blijkt uit de bepalingen der wet.

Als een merkwaardigheid zij hier vermeld dat het N.I. v. A. vroeger gekend heeft een Raad van *Tucht*, die oordeelde of leden van het Instituut te kwader trouw of door grof verzuim in de vervulling van hun plicht als accountant zijn tekort geschoten en een Raad van *Discipline*, die o.m. moest beoordeelen: handelingen in strijd met de eer of de waardigheid van het beroep.

Indien juist is, dat het aan de Raden van Tucht opgedragen toezicht niet omvat de bevoegdheid voorschriften of regelen betreffende de beroepsuitoefening te geven, dus ook niet als bindende eereregelen, en indien men bedenkt, dat ten aanzien van hetgeen vereischt is voor de waardigheid van het accountantsberoep eenigszins volledige voorschriften of regelen moeilijk te geven zijn, volgt daaruit dat de Raden van Tucht vaak uitspraak zullen moeten doen aan de hand van normen, die zij, wat het te beslissen geval betreft, zelf in raadkamer moeten overwegen en voor zichzelf moeten vaststellen.

Aldus zullen er langzamerhand ongeschreven en geenszins aan alle registeraccountants voldoende bekend zijnde normen

ontstaan. Dit kan tot zekere hoogte een ongewenschte rechts-onzekerheid scheppen.

Het is daarom een bekend verschijnsel, dat in de kringen, waarvoor een tuchtrechtspraak bestaat, bij gebreke van duidelijk gestelde bindende voorschriften, behoefte gevoeld wordt aan geregelde publicatie van rechtvormende beslissingen van de Raden van Tucht. Ook op het gebied waar formeel bindende uitvoerig omschreven normen wel bestaan, zooals het Wetboek van Strafrecht, is kennis van de jurisprudentie betreffende de beteekenis en toepassing van die voorschriften van groot belang.

Art. 39 al. 6 jo. al. 1 van het Ontwerp, dat de mogelijkheid opent beslissingen van een Raad van Tucht te publiceeren, neemt althans de principieele bedenking weg, welke kon worden gemaakt tegen het geoorloofde van het publiceeren van uitspraken.

Moeilijk blijft echter de vraag, welke „andere gegevens”, dus behalve namen en woonplaatsen, in een speciaal geval moeten worden weggelaten, ten einde herkenning van de in de beslissing genoemde (lees: bedoelde) personen te voorkomen. (Art. 39 al. 3).

In den betrekkelijk beperkten kring van beroepsgenooten blijft het gevaar voor herkenning bestaan.

Blijkens de M.v.T. blijft de openbaarmaking facultatief.

Daarom verdient het overweging al. 6 van art. 39 („gaat tot publicatie over”) ook naar den vorm facultatief te redigee-

ren. Wat den procesgang betreft laat het Ontwerp de behandeling van tegen een registeraccountant gerezen bezwaren toe zoowel op klacht van derden als ambtshalve.

Aan de moeilijkheden, welke verbonden zijn aan het in één college vereenigen van de hoedanigheid van aanklager (ambtshalve vervolging) en rechter, komt het Ontwerp tegemoet door in alle gevallen aan de behandeling door den Raad van Tucht een vooronderzoek door een rapporteur te laten voorafgaan.

Daar de wet niet bepaalt hoever de vooronderzoeker bij het uitoefenen van zijn taak moet en mag gaan, en daar aan den vooronderzoeker niet dezelfde dwangmiddelen ten dienste staan als aan den Raad, zal de praktijk hier den weg moeten wijzen.

Bij de medische tuchtcolleges draagt de wet aan den voorzitter van het college op in alle voor behandeling vatbare gevallen een voorloopig onderzoek in te stellen.

Ten slotte moge nog aandacht gevraagd worden voor de straffen, die wel en die niet toegepast mogen worden.

Art. 38 kent slechts drie straffen

- a. berisping,
- b. doorhaling der inschrijving in het accountantsregister voor een bij de beslissing te bepalen tijdsduur (schorsing),
- c. doorhaling voor altijd (vervalvenverklaring).

Men mist hier eenige straffen, welke bij andere regelingen van tuchtrechtspraak wel voorkomen.

Als zoodanig mogen hier vermeld worden: *de waarschuwing* (Reglement geneeskunst), *schriftelijke waarschuwing* (N.I.v.A. met bepaling dat deze niet het karakter van een straf draagt), *enkele waarschuwing* (Reglement advocaten), *geldboete* (Reglement Geneeskunst tot f 2000, volgens oorspronkelijk ontwerp tot f 3000, Huishoudelijk Reglement van de Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunst tot f 10.000 als bijkomstige straf, Statuten Effectenhandel tot f 10.000), *schorsing* voor ten hoogste zes maanden eventueel gepaard met boete tot f 10.000 (Statuten en Reglement Effectenhandel).

Over de wenschelijkheid en doelmatigheid van straffen zou een verhandeling te schrijven zijn. Hier moge worden volstaan met de vraag, waarom de *geldboete* niet als straf is toegelaten.

De M.v.T. geeft op deze vraag geen antwoord.

Vermelding verdient dat accountants, advocaten en octrooigemachtigden niet — doch geneesheeren, leden van de Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunst en commissionnairs in effecten wel tot een geldboete kunnen worden veroordeeld.

De gronden, waarop in de M.v.T. op de wet van 2 Juli 1938 S. 222 geldboete als straf voor geneeskundigen is aanvaard, gelden m.i. evenzeer voor toepassing van geldboete op accountants.

Immers ook accountants kunnen door hun misdragingen leed veroorzaken dat niet in geld kan worden vergoed (rapport waardoor iemands goede naam noodeloos in opspraak is gebracht). „Maar voor hen, die het veroorzaakten — zegt de aangehaalde M.v.T. — zal de boetedoening als tucht heilzaam werken, terwijl zij den gegtroffene bevrediging geeft.”

De bepaling uit het oorspronkelijke ontwerp van gezegde wet, dat de geldboete, die ten bate van den Staat komt, bij de uitspraak geheel of ten deele aan den gelaedeerden patient kon worden toegelegd, is terecht vervallen. Aldus zou het onderscheid tusschen de geldboete als straf en de civielrechtelijke schadevergoeding uit het oog verloren worden.

In allen gevalle zou, indien de misdraging van een accountant gepaard is gegaan met een door hem daarbij en daardoor behaald geldelijk voordeel, een geldboete de meest aangewezen straf zijn, waarbij de Raad van Tucht rekening kan houden zoowel met de hoegrootheid van het ten onrechte behaalde voordeel als met de oogenblikkelijke draagkracht van den veroordeelde.

Indien de geldboete als straf uitgeschakeld blijft, zullen de Raden van Tucht ingeval een berisping niet voldoende te achten is, wegens den ernst van de misdraging of wegens de persoonlijke onverschilligheid voor eene berisping bij den te veroordeelen accountant, tijdelijke doorhaling zijner inschrijving in het accountantsregister moeten uitspreken. Het wil ons voorkomen dat het aanbeveling zou verdienen, tusschen de enkele berisping en de tijdelijke doorhaling, berisping met eene geldboete als bijkomstige straf mogelijk te maken.

Van de tijdelijke doorhaling is geen publicatie voorgeschreven waardoor de „schorsing” van den registeraccountant algemeen bekend zou worden. (Zie art. 24.2 en art. 29). Publicatie is zelfs niet mogelijk, zoolang art. 39 al. 3 zonder beperking voorschrijft dat uit de beslissing de namen en woonplaatsen der gestraften moeten worden weggelaten. Echter zal hij, die niet meert staat ingeschreven, gestraft worden met geldboete van ten hoogste duizend gulden indien hij zich gedraagt als ware hij nog ingeschreven. (Art. 5, al. 2).

Bestaat er bezwaar tegen, dat de boete ten bate van het Instituut zou komen, dan kan de *Wet* bepalen dat de boete evenals de boete, welke aan een geneeskundige wordt opgelegd, ten bate van den Staat komt. Boeten opgelegd door den R.v.T. van het N.I.v.A. moeten door het Instituut worden afgedragen aan een of meer instellingen van weldadigheid telkens door het Bestuur aan te wijzen.

Te verwachten is dat de middelen, welke aan de Raden van Tucht en aan den Raad van Beroep ter beschikking zijn gesteld om de volle waarheid aan het licht te brengen, in vele gevallen aan het nuttig effect van de tuchtrechtspraak ten goede zullen komen.

M. VAN REGTEREN ALTENA

WAARDEERING INCOURANTE AANDEELEN

Over ditzelfde onderwerp verscheen in het Juli-nummer van den jaargang 1938 van dit Maandblad reeds een zeer uitvoerige beschouwing van de hand van den heer *Meyburg*, welk artikel voor de Redactie aanleiding werd om in een speciaal hieraan gewijd nummer (October 1938) door een elf-tal schrijvers de verschillende facetten van dit vraag-